

Az aggteleki cseppkőbarlang megnyitása.

— Petőfi, Andrássy és Pákh Albert centennáriuma éjjeli ünnepe Aggteleken. —

Az emlékeztetés 1823-ik esztendő centennáriumos ünnepeinek kellett jönni, hogy megtudják az illetékes körök, sőt a magyar és külföldi értelmiség is, hogy a miénk, csonka Magyarországa maradt és nem a csehek birtoka lett vadregényes Gömör vármegyének nagyszerű természeti csodája: az aggteleki cseppkőbarlang. A nyomorúságos kilenc év, ami sujtoló kézzel nehezedett ránk, elfeledte ezt a fölséges kincsünket azokkal is,

is, mint a barlangnak telekkönyvi tulajdonosa. Mivel ugyanis soha egy kormányunk sem törődött e kincsünkkel, az aggteleki közbirto-kosságtól a 90-es évek végén megvette azt a Keleti Kárpát-Egyesület, mely a háborúban a tagok jilléréiből tartotta fenn azt.

Az aggteleki barlang, amely kilenc kilométer hosszan nyulik a föld alatt, Gömör és Abaúj-Torna, meg a trianoni cseh határ szélén húzódik. Legközelebbi vasúti állomásai: Torna és Pelsőc színmagyar községek, a cseheké lettek. Emiatt ma körülményesebb a megközelítése. Gömörből, Putnok székhelyről 30 kilométer az út oda, az abaúji Szín állomástól pedig a jósvafői bejáratig tíz kilométer.

Hogy a méreteiben is impozáns barlangot a hazai sajtóval és a Budapesten időző külföldi hírlapírókkal megismertessék, elhatározták, hogy országos ünnepélyvel teszik emlékeztetést a barlang megnyitását. Az aggteleki barlangban fogják megrendezni, hatásos éjszakai ünnepélyvel, Gömörmegye első táblabírájának: Petőfi Sándornak, továbbá Gömörmegye nagy születőjének: Andrássy Gyula grófnak és a jóemlékű Pákh Albertnek születési centennáriumát.

Már is nagy az érdeklődés a Gömör és Abaúj-Torna csonka vármegyék barlangkörnyéki jómódú falvaiban, valamint Gömör székhelyén, Putnok város társadalmi köreiből, ahonnan egy lelkes, kisebb tűzoltócsapat, élén Friedl György uradalmi igazgatóval, részt vesz a barlang nagytermének kivilágításában s akikhez a festői viseletű ózdi vasgyári bányászok is csatlakoznak. Felejthetetlen emlékű földalatti éjszakai látványosság lesz az acetilén-lámpák fényszóróival megvilágított csillogó cseppkőnek sok ezer különböző csodás képződménye.

Csak kevesen tudják, hogy a tavalyi nagy havazások miatt az árvizek az aggteleki barlangban is jelentős károkat okoztak. A barlangon keresztülfolyó Stix és Acheron patakok ugyanis melyek már Jósvafőn négy nagyobb műalmot hajtanak, kiáradtak és 3-4 hídát a barlangban elvitt az árvíz. Ez a körülmény okozza azt, hogy a június végére tervezett hármass emlékünnepelely kapcsolatos megnyitás valószínűleg késni fog néhány héttel a barlang rendbehozataláig. Ezen munkálatok végrehajtására a most már Budapesten székelő Kárpát-Egyesület sürgős segítyt kért a földművelésügyi és kultuszminisztériumoktól.

A tanulságos és ismeretterjesztő kirándulással egybekötött hármass emlékünnepelely Péter Pál napjának előestéjén, vagy egy szombati nap estéjén kezdődik.

A megnyitási ünnepség fényét nagyban fogja emelni az a körülmény, hogy a Rimamurányi Vasműtársulat ózdi acélgyári telepének 65

tagú híres dalárdája és zenekara festületileg jelenik meg azon Faragó Gyula igazgatóval. A nagyszerű akusztikájú barlang nagytermében hosszú évek óta először fog megszólalni egy áldozatkész, lelkes, tanult dalárda és zenekar.

Az éjjeli barlangünnepe sorrendje.

A Petőfi-Társaság elnöksége és az előadó művészek, a sajtó meghívott képviselőivel a reggel 9 órakor induló miskolci személyvonat-

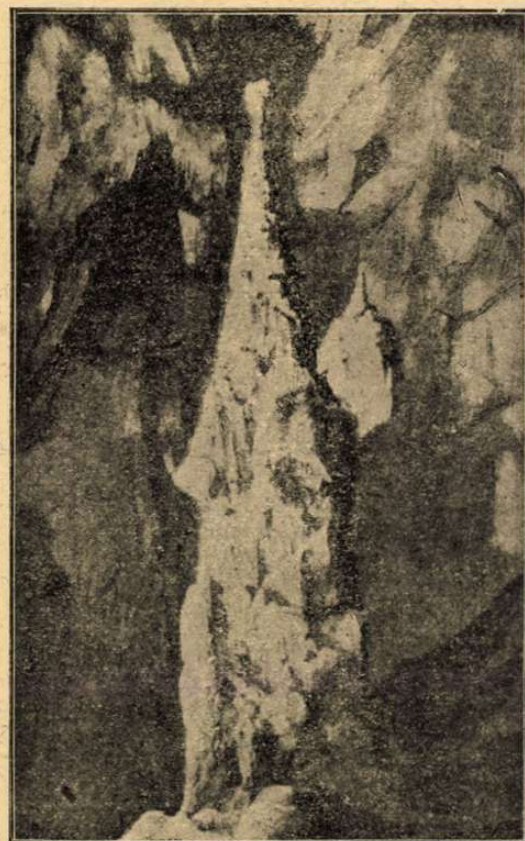

RÉSZLET A „KIS TEREM”-BŐL.

1867-ben az orvosok és természetvizsgálók itt tartották vándorgyűlésüket.

akik látták, hogy emlékezne hát az a sokszáz-ezer magyar, aki hasonló látványosságért szívesen ment az Adelsbergi cseppkőbarlangba, de arra már nem vett fáradságot, hogy Aggteleket megtekintse.

A csodálatos cseppkőbarlang feltámasztására e sorok írója mozgalmat indított a Budapesten megalakult Gömöri Kör erkölcsi támogatásával. Akcióját szívesen magáévá tette a Kassáról Pestre menekült Kárpát-Egyesület

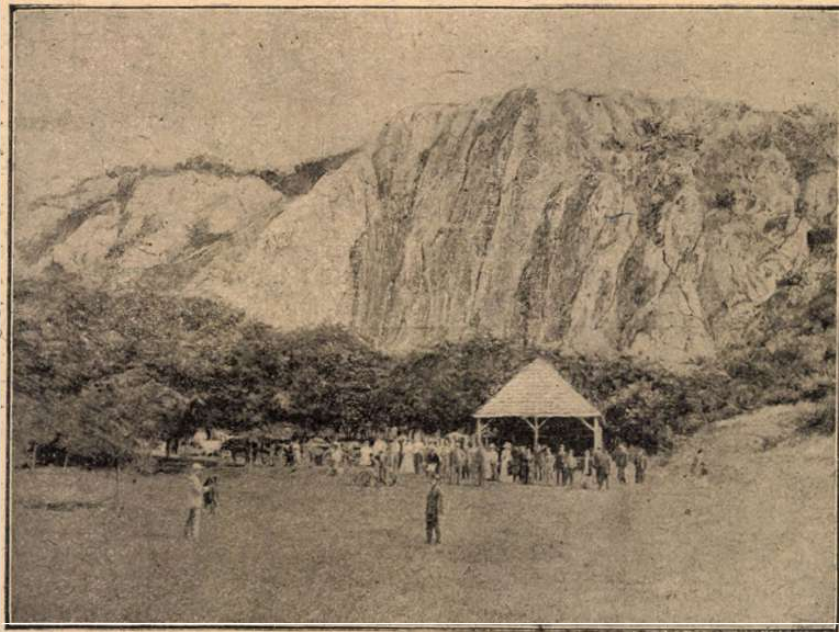
AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANG

„Paradicsom” részének úgynevezett „Csillagvizsgáló tornya”.

tal utaznak el Budapestről. Érkezés a tornánádaskai vonalon lévő Szín vasúti állomásra délután 5 órakor. Itt a várakozó szénásülési kocsikon, Jósvafő községen áthajlva, 7 órakor megérkeznek a gömöri oldalon levő aggteleki menház előtti 1. számú bejáratához.

Ugyanezen időben itt találkoznak a Gömör- és Abaúj-Tornamegyéből gyalog és kocsin érkező turisták és más vendégek.

Este 8 órakor ismerkedési összejövetel a

AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANG BEJÁRATA.

AZ AGGTELEKI CSEPPKŐBARLANG „NAGY EBÉDLŐ”-JE.

Petőfi Sándor 1845. május 28-án, az aggteleki kálvinista rektor kíséretében meglátogatta a barlangot és megebédelt a „Nagy templom”-ban. Másnap Rimaszombatba utazott, hol az „Isten és Gömör vármegye hegyelméből nyert táblabírói állásra” — mint Petőfi utirajzában írja — letette az esküt.

A jó vacsora kellemetlen következménye. (A turista annyit evett, hogy a „Petőfi”, „Tomba” és „Jókai” oszlopok közötti szűk átjárón nem fér át.)

A „Pizai torony” megmászása. (A valóságban természetesen szó sincsen csigáról és kótélről.)

MARTON LAJOS TRÉFÁS RAJZAI AZ AGGTELEKI CSEPPKÖBARLANGRÓL.

barlang előtti akácos parkban, a menház előtt, ahol Fornet gömőri alispán és dr. Eötvényi Olivér nyug. főispán, a Kárpát-Egyesület elnöke üdvözlö a megjelent vendégeket.

Az ismerkedési estély után: fél 10-kor kezdődik, egyes sorokba felállva, a barlangba való vonulás, mindenkinek egy szál gyertya a kezében.

Az ünneplő közönséget a barlangvezetők és más, a barlangot ismerő turisták kalauzolják és magyarázzák a csodás cseppkövek képződményeit. Egy órai gyaloglás után a bar-

rassy Gyula grófról, majd dr. Szathmáry István, a Petőfi-Társaság tagja Petőfiről és Andorás leventéről, az Andrássyak őseről szaval el egy-egy verset. Utána az ózdi dalárda Petőfi-dalokat ad elő.

Szünet után dr. Szigetváry Iván a gömör-rozsnyói születésű Pákh Albertet, a jóemlékű „Vasárnapi Ujság” szerkesztőjét és a Kjsfaludy-Társaság tagját méltatja. Utána Komoróczy Miklós tanár beszél a néphez ékes palóc nyelven.

Hegyi Anna énekművésznő, az ózdi acél-

az elterülő parkban tábori elszállásolás lesz, míg a Petőfi-Társaság tagjai, valamint a szereplők és a külföldi sajtó képviselői, összesen 10-12-en, Ragályon báró Ragályi Balassa Ferencné úrnőnek, a hármass aggteleki barlang-ünnepély védnökének úri házában lesznek elszállásolva.

Egy aggteleki palóc barlangvezető tréfái.

A kilencvenes évek elején nagy szenvedéllyel és ritka kitartással kutatta és fényképezte néhai Kréhnay Adolf székesfővárosi igazgatótanító a bércecs, akkor még nagy Gömör vármegye nevezetességeit: a szilicei jég- és az aggteleki cseppköbarlangokat. Komoróczy a népszerű etnográfus volt a társa, aki több mint negyvenszer bejárta a barlangot s kufatásairól és egyéb megfigyeléseiről érdekes naplót vezetett. Ebből a naplóból való a következő visszaemlékezés:

A csodás cseppkőképződményeiről nevezetes aggteleki barlangnak első barlangvezetője volt Faiksz-Kompektor Jóska. Míg Mikszáth Kálmán elbeszéléseiben a palócokat tőf eredetűeknek mondja, ezt mindig megcáfolja az aggteleki barlang magyar születésű palóc vezetője, aki sajátos paraszt észjárásával, különös megjegyzéseivel és magyarázataival folytonos derűltégekben tartotta a barlang látogatóit. Ez a nevezetes férfiú, aki Aggtelek község általános komája volt, a háromlábú székhez hűtlenné lett csizmadiamester volt. Nem volt rá nézve kellemesebb dolog, mint a barlang bejárása. A kiránduló társaság élén haladva, büszkén és a klasszikofilológusokat megcségyenítő bőbeszédűséggel emlegette Jupitert, Junót, az egész görög-latin mitológiát. Néhai Baksay Dániel, Gömör vármegye közszeregetben álló Dani bácsija, a barlangnak egykori hűséges gondozója, annyira fejébe verte Kompektornak a mitológiát, hogy Kompektor Jóska álmából felriadva is nyomban recitálta a nyugalomba helyezett istenségeket.

A csaknem kilenc kilométer hosszú barlang rejtélyes zeg-zugait jobban senki sem ismerte, a sok földalatti járástól halottsárga színű Kompektor Jóska, akibe és társába, a második vezetöbe: Czoki Jóska, a barlang 446 képződményének görög-latin mitológiai elnevezéseit néhai Baksay ref. lelkész, a gömőri szójárás szerint, úgy beleverte, mint az előltöltő puskába a fojtást.

Mint hogy Aggteleken csak egy szerény berendezésű menház áll az örökké jövő-menő turisták részére, ennek folytán az éjt sokan a barlang bejárásával töltik és így csaknem egy negyedszázad alatt igen sokszor felverték éjszaka is Kompektort, a fővezetőt, ki naponta négyszer is bejárta a barlangot. A sok éjszakai és földalatti járás utóbb megzavarta az esztét az ékesbeszédű palócna.

Az aggteleki cseppköbarlang fényképezése. (Az acetilen-lámpás felrobbant, a kirándulók levegőbe repültek.)

MARTON LAJOS TRÉFÁS RAJZA AZ AGGTELEKI CSEPPKÖBARLANGRÓL.

lang nagytermében az ózdi acélgyár kiváló dalárdája és zenekara nyitja meg az ünnepséget a Hiszekeggyel és a Himnusszal. Ezután Pekár Gyula, a Petőfi-Társaság elnöke méltatja a Gömör vármegye részéről elsőül megválasztott táblabírónak: Petőfi Sándornak emlékét és feltárja a nagy költőnek gömör-rozsnyói és murányvári, valamint az odaváló kálvinista rektorral együtt tett aggteleki kirándulásának néhány ismeretlen epizódját.

Dr. Vikár Béla akadémiai tag emlékbeszédet mond a vármegye nagy szülöttéről: id. And-

gyári zenekar kíséretével Petőfi-dalokat és Andrássy József őberster nótáit énekl.

A lélekemelő földalatti ünnepélyt az ózdi dalárda és zenekar előadása fejezi be.

Ezután mindazok, akik még nem látták és vállalkoznak a barlang úgynevezett új vagy paradicsomágának megtekintésére, ami 3-4 órai gyaloglást igényel, útrakelnek.

Azok az ünneplő kirándulók, akik a barlangot végigjárni nem óhajtják, távoznak a barlangból s előreláthatólag éjjel 1 órára érkeznek vissza a barlang kicsi menházához. Itt